

Colofon

Klimaatkids
Is een uitgave van:

Adres
Postbus 75101
1070 AC Amsterdam
T 020 – 244 27 58
E info@bureauje.nl
I www.bureauje.nl

Redactie
Bureau jeugd & educatie

Drukwerk
Bureau jeugd & educatie

Oplage
500 exemplaren

Informatie, afbeeldingen en
advertenties uit deze uitgave
te gebruiken of te kopiëren
uitsluitend na instemming
van de uitgever of eindredacteur.

Voor verdere informatie verwijzen
wij u graag naar onze internetsite:
www.bureaujeugdeneducatie.nl

INHOUDSOPGAVE

4 & 5 INLEIDING

6 & 7 KLIMAATCRISIS
HOE IS HET ZOVER GEKOMEN?

9 DOE DE TEST
HOE DUURZAAM BEN JIJ?

10 & 11 NATUURLIKE!
NATUURLIJKE WIST-JE-DATJES
KLIMAATVERANDERING
WAT GEBEURT ER IN ONS LAND?

12&13 RIJ JIJ VERVUILINGSVRIJ?
KLIMAAT EN VERVOER

15 EET KLIMAATVRIENDELIJK!
EET BEWUST EN DOORDACHT

16 EET JE BLIJ!
KLIMAAT EN VOEDING

17&18 KOM ZELF IN ACTIE!
PROJECT PLANET EARTH...

Hé KLIMAATKIDS!

Heb je er weleens naargekeken hoe geweldig mooi de aarde is? Hoeveel mooie dieren er zijn en hoeveel verschillende bloemen en planten je kunt ontdekken? Heb je wel eens bekeken hoe ontzettend goed alles klopt en hoe mooi alles op elkaar is afgestemd?

De natuur is heel sterk en alles in de natuur is erop gericht om te leven, te groeien en te bloeien. Waar je ter wereld ook komt, altijd zijn er planten en dieren te ontdekken. Ze verschijnen overal ter wereld in een vorm die precies past bij de omstandigheden van die omgeving. Als je de natuur, haar dieren en planten hun gang laat gaan, komt het goed!

Toch laten wij als medebewoners van planeet aarde ook onze sporen achter. We zijn met heel veel mensen. En heel veel mensen houden van de natuur, de dieren en de planten die er leven.

Maar helaas gaat er ook veel verloren op veel plaatsen nog heel veel meer. Daar lijkt de natuur het te verliezen van de invloeden van de mens. En daarom lijkt het ook fout te gaan wat betreft onze leefwereld, het klimaat en het milieu. Daarover gaat deze brochure.

Natuurlijk willen we niet alle stilstaan bij alles wat er fout gaat. Met een goede instelling is het nog niet te laat voor het klimaat! Door oprecht aandacht te hebben voor al het moois dat de natuur te bieden heeft. En door de juiste beslissingen te nemen als het gaat om je leven en je leefomgeving. Wanneer we samen optrekken met de kracht van de natuur, met respect en liefde voor de omgeving en daarbij ook hebben voor milieu en klimaat, kunnen we er nog het beste van maken. Voor nu en voor de toekomst!

Veel leesplezier!

Team KLIMAATKIDS

Wateroverlast

Een heerlijk verkoelende bui in de zomer. Volgens klimaatwetenschappers zullen dat er steeds minder worden. Klimaatverandering zorgt er waarschijnlijk voor dat er 's zomers minder regendagen zijn. In Nederland betekent dit dat de buien die er zijn, minder maar heviger zullen zijn. Doordat er in de zomer ook meer water verdampt, krijgen we in dit jaargetijde juist ook vaker te maken met droogte. In de winter regent het steeds vaker en heviger, waardoor de kans op wateroverlast toeneemt.

De zee wordt hoger

Heb je wel eens gehoord dat de zeespiegel gaat stijgen? En weet je wat dit dan betekent? Dit betekent dat de zee steeds hoger komt te liggen. Zeewater zet uit omdat het door de warmte van de zon door de temperatuurstijging, uitzet. Hierdoor wordt de zee dus hoger. Ook als de zeespiegel stijgt doordat het ijs van de berggletsjers, de Noord- en de Zuidpool doordat de opwarming van de aarde smelt. Maar hierover verschillen wetenschappers van mening. In ieder geval is het goed om z'n best te doen voor de natuur, je omgeving en het milieu. Daarover later meer in de brochure.

DOE DE TEST: HOE DUURZAAM BEN JIJ?

“Ik wil wel iets doen, maar wat? Wat kan ik persoonlijk doen om beter voor onze planeet zorgen?” Misschien stel jij jezelf wel eens deze vragen. De problemen lijken groot, ze lijken voor een gewoon mens bijna niet op te lossen. Toch kun je best wel wat dagelijkse rituelen onder de loep nemen. Zijn die duurzaam of juist niet? Onderstaande test geeft inzicht in hoe klimaatvriendelijk jij bent!

Hoe ga jij om met het gebruik van elektriciteit?

- A. In jouw huis hebben jullie alleen LED-lampen. Apparaten zet je uit als je ze niet gebruikt. Je fietslampje zet je uit wanneer je die parkeert.
- B. Als jij je kamer verlaat, dan doe je het licht uit.
- C. Eh... Alles wat leuk is heeft nou eenmaal stroom nodig. En het is nog leuker als de tv, tablet, console, mobiele telefoon en laptop tegelijk aanstaan!

Wat staat er bij jou thuis meestal op het menu?

- A. Alleen verse groenten en fruit uit Nederland.
- B. Groenten en fruit uit alle landen van de wereld.
- C. Kant-en-klaar maaltijden.

Tijdens een familiefeestje biedt jouw tante je een bitterbal aan. Jij...

- A. ...slaat de bitterbal vriendelijk af. Je eet geen vlees.
- B. ...neemt voor deze keer een bitterbal, maar veel hoeft je niet.
- C. ...graait niet één, maar drie bitterballen uit het schaalpje. Heerlijk toch?!

Uit welke ingrediënten bestaan de door jou gebakken pannenkoeken?

- A. Plantaardige melk, tarwebloem en appel.
- B. Bloem, ei, melk en kaas.
- C. Ei, melk, bloem, bacon en kaas.

Op jouw brievenbus staat...

- A. ...dat je geen reclamefolders en huis-aan-huisbladen wilt ontvangen.
- B. ...dat je geen reclamefolders, maar wel huis-aan-huisbladen wilt ontvangen.
- C. ...dat je alle reclamefolders en huis-aan-huisbladen wilt ontvangen.

Jij veegt je billen af met...

- A. ...gerecycled toiletpapier.
- B. ...soms gerecycled en soms niet- gerecycled toiletpapier.
- C. ... gewoon wc-papier. Is er een verschil dan?

Je hebt een nieuwe broek nodig. Waar koop je die?

- A. Bij de kringloopwinkel, via Vinted of Marktplaats of je ruilt kleding met vrienden.
- B. Soms koop je tweedehands kleren, maar n altijd.
- C. In die toffe nieuwe kledingwinkel.

Wat doe je met papier, glas, plastic en groen afval?

- A. Dat gooi je allemaal apart weg.
- B. Je brengt papier en glas naar de speciale containers en gooit de rest in één vuilniszak weg.
- C. Alles gaat in één vuilniszak in de vuilniscontainer.

Heb je meestal **A**? Heel goed! Jouw lifestyle is erg duurzaam! De aarde is blij met je. Misschien kun je anderen inspireren ook duurzamer te leven.

Heb je meestal **B**? Je bent al supergoed bezig! Ga zo door!

Heb je meestal **C**? Je doet je best, maar het kan nog beter. Bedenk wat er in jouw leven nodig is en ga meer in de richting van de antwoorden A of B komen. Dan wordt jouw leven langzaam maar zeker ook klimaatgericht!

Bron: vrij naar www.wwf.nl

KLIMAATVERANDERING.

WAT GEBEURT ER IN ONS LAND?

Wetenschappers houden goed in de gaten wat er gebeurt als de temperaturen langzaam maar zeker hoger worden. Wereldwijd zijn er allerlei gevolgen, maar wat betekent het voor ons eigen leefomgeving?

Schaatsen of niet?

De temperatuur in Nederland is in de afgelopen honderd jaar gestegen met 1,8 graden Celsius. De grootste stijging van 1,4°C zagen we tussen 1951 en 2013. Daardoor hebben we niet alleen nog warmere zomers, maar neemt het gemiddeld aantal ijsdagen af naar 1-4 dagen per jaar. Toch blijft de natuur ons ook verrassen. In 2020 konden we gewoon vele dagen schaatsen...

Steeds warmere zomer

Hou je van warm weer? Van lekker zwemmen in de zon liggen en genieten van de warmte? Het lijkt erop dat onze zomers warmer worden. Dat is misschien een voordeel, maar uiteindelijk is het niet goed voor onze leefomgeving. Tussen 1910 en 2013 is de neerslag in de zomerseizoenen toegenomen, behalve de zomer. De regenbuien worden ook heviger en daarnaast neemt de langere periodes van droogte toe. Voor Nederland betekent dit meer kans op schade aan gewassen en de bodem. Ook kan wateroverlast zorgen voor schade aan woning

Verdwijnt Nederland?

Wetenschappers denken dat de zeespiegel waarschijnlijk 40 cm stijgt in 2050. En daarnaast zakt ons land langzaam weg. Dit komt door de daling van de grondwaterstand en inklinking van de grond. Maar ook door het leeghalen van de gasvelden in de provincie Groningen. Verdwijnt Nederland? En houden we onze voeten dan wel droog? Gelukkig zijn er heel veel goede ideeën en projecten waarbij de zeedijken worden verhoogd. Ook wordt er gewerkt aan projecten waarbij er oog is voor verdroging en wegzakking. Er is genoeg te doen! Dat we niet rustig kunnen afwachten, is wel duidelijk.

ANDERE PLANTEN EN DIEREN

Door de opwarming worden veel plantensoorten bedreigd. Zo bloeien sommige planten eerder waardoor insecten ze vroeger laten zien. Trekvogels hebben zich nog niet aangepast en lopen hun voedsel mis. Insecten zijn als bestuivers erg belangrijk voor ons eten. Als die verdwijnen kunnen wij bepaalde groente en fruit niet meer produceren. Maar misschien gaan we dan wel andere gewassen telen en oogsten.

- ✓ Wat er ook gebeurt, we moeten blijven kijken naar wat wél kan!

Zoef zoef, lekker duurzaam..!?

Waarom een elektrische fiets niet perse duurzaam is..

Gebruik jij vaak een fiets om naar school, je vrienden of je sportclub te gaan? En wat voor fiets is dit dan? Steeds vaker zie je dat kinderen tegenwoordig een elektrische fiets hebben. Het is een heerlijke manier om je snel te kunnen verplaatsen. Helemaal wanneer jij een heel eind naar school moet fietsen.

Een elektrische fiets klinkt misschien heel duurzaam, maar toch heb je daar ook elektriciteit voor nodig. Maar elektriciteit vervuult toch bijna niet, denk je nu misschien. Dat klopt niet helemaal. Onze elektriciteit wordt nog lang niet altijd duurzaam geproduceerd. Veel elektriciteit wordt nog steeds gemaakt met fossiele brandstoffen. Dus met brandstof zoals olie, steenkool en bruinkool. Wanneer jij dus de accu van jouw elektrische fiets aan de lader legt, gebruik je niet perse duurzaam verkregen elektriciteit.

Tip: Voor korte afstanden is een gewone fiets zonder elektrische aansluiting misschien ook wel gewoon oké. Lekker bewegen, fit blijven en geen enkele CO2-uitstoot!

COOLE WAGGIE!

Hebben jouw ouders een elektrische auto? Dat is chill! En nog beter is het wanneer ze ook zonnepanelen bij hebben aangeschaft

Want wat voor elektrische fietsen geldt natuurlijk ook voor elektrische auto's. Veel stroom die wij in Nederland gebruiken is nog steeds niet groen en duurzaam. Wanneer je dat het maken van een elektrische auto nog slechter is voor het milieu dan het maken van een gemiddelde benzineauto? Dat heeft te maken met de grondstoffen die er nodig zijn om een elektrische auto te bouwen. Maar op het moment dat je de elektrische auto gebruikt, is de elektrische auto wel veel beter voor het milieu dan een benzineauto. De jaarlijkse CO2-uitstoot ligt veel lager. Gelukkig wordt de productie van elektrische auto's ook steeds minder slecht voor het milieu. Er wordt bijvoorbeeld hard gewerkt aan hergebruik van materiaal wanneer een elektrische auto naar de sloop moet.

5 natuurlijke toppers voor duurzame energie!

- ✓ Aardwarmte
- ✓ Zonne-energie
- ✓ Windenergie
- ✓ Waterkracht
- ✓ Biomassa

EET KLIMAATVRIENDELIJK!

EET BEWUST EN GA DOORDACHT MET ETEN OM

Voedselproductie wereldwijd zorgt ervoor dat er veel planten- en diersoorten verdwijnen. Door het kappen van bossen voor landbouwgronden, verdwijnen er steeds meer leefgebieden en plantensoorten. Ook zorgt de productie van voedsel voor de uitstoot van broeikasgassen. Maar... er is veel voedsel nodig voor alle mensen die op planeet aarde wonen. Wat blijkt? Vaak al het voedsel dat wordt geproduceerd, verdwijnt zeker 13% in de prullenbak. Onlogisch en onnodig, toch? Hier zeven tips om minder voedsel te verspillen en geld over te houden!

TIP

1

Kook niet meer dan je nodig hebt

Probeer een meester te worden in het inschatten van hoeveelheden. Hoeveel pasta eet iedereen? Hoeveel aardappelen en groente lusten de deelnemers van de maaltijd? Tel, bereken en weeg. Zo kom je tot de juiste hoeveelheden.

TIP

2

Fris en fruitig!

Ligt er regelmatig overrijp fruit op je fruitschaal? Gooi dit niet direct weg. Van overrijp fruit maak je gemakkelijk een fruitmoes die je bijvoorbeeld door yoghurt of kwark mengt. En wist je dat je van overrijpe bananen juist de allerlekkerste milkshakes maakt? Overrijpe bananen zijn extra zoet, een ideale smaakmaker voor een puur natuur bananenshake.

TIP

3

Houd de datum in de gaten

Op ieder product dat jij koopt, staat een houdbaarheidsdatum. Het blijkt dat mensen vooral eten weggooien omdat het over de datum is. Plan dus je maaltijden en eetmomenten goed, en eet wanneer het nog binnen de datum is. En wanneer er staat: tenminste houdbaar tot weet je dat het vaak nog prima te eten is na de verstreken datum. Gebruik je zintuigen! Kijk, ruik en proef (een klein beetje) om te bepalen of iets nog goed is.

TIP

4

Broodnodig brood nodig!

Het voedsel dat wereldwijd het meest wordt weggegooid, is brood. Brood wordt snel oud, maar dit kun je enigszins voorkomen door het in de diepvries te bewaren. Haal alleen de sneetjes die je wilt eten uit de vriezer en laat die ontdooien. Heb je uiteindelijk toch oud, droog brood over? Maak hiervan een tosti, rooster ze in de oven en maak crackers of croutons van door een salade of soep.

TIP

5

Op de juiste plek!

Hoe jij eten bewaart, heeft invloed op de snelheid waarmee voedsel bederft. Op de website van voedingscentrum.nl vind je een bewaarwijzer voor voedsel. Hierin kun je precies vinden wat de beste bewaarplek is voor voedsel en hoe lang je het kunt bewaren. Check maar eens, het is zeker de moeite waard!

TIP

6

Het is groen en... lekker!

Heb je restjes ongekookte groenten in de koelkast liggen? Of heb je gekookte groente over van de avond ervoor? Maak er soep van! Voeg de gesneden stukjes of je groente in gepureerde vorm toe aan een (groenten)bouillon en serveer deze met zelfgemaakte croutons of crackers van oud brood. Zelfs te veel gekookte rijst en pasta is lekker door de soep.

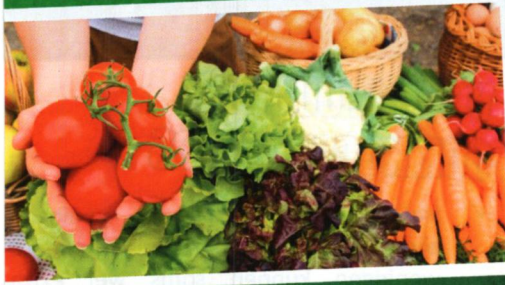
Met dank aan: www.wwf.nl en www.voedingscentrum.nl

KOM ZELF IN ACTIE! PROJECT PLANET EARTH...

KOM ZELF IN ACTIE!

Er is veel narigheid te lezen als je je verdiept in het klimaat, in het milieu, in vervuiling en in ontbossing. Maar... het is nog niet te laat voor het klimaat! Wil jij meehelpen aan zero emission? Wil jij de wereld verbeteren? Begin dan bij jezelf. Je kunt je leven duurzamer maken. Misschien lijkt het onmogelijk en iets voor grote mensen. Maar er is echt heel veel wat jij zélf kunt doen. En dan blijkt dat je met simpele dingetjes je leven al een stuk milieuvriendelijker kunt maken...

DUURZAAM ETEN

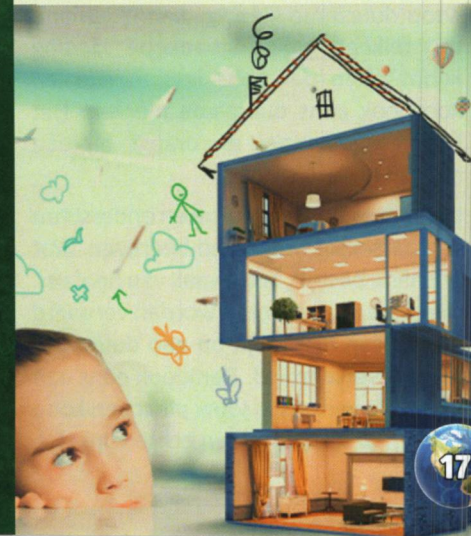

- ✓ Eet groenten en fruit van het seizoen uit je omgeving. Gewassen die in de buurt zijn geteeld hoeven minder ver vervoerd te worden. En dat scheelt weer veel CO₂-uitstoot!
- ✓ Eet biologisch. Gewassen die biologisch worden geteeld, zijn gezonder en duurzamer.
- ✓ Eet af en toe vegetarisch. De productie van vlees veroorzaakt een hoge CO₂-uitstoot. Iedere dag vlees eten is echt niet nodig. Sla eens over, eet vegetarisch of eet eens een vleesvervanger.

THUIS

- ✓ Doe de verlichting uit overdag en als die ruimte niet nodig hebt.
- ✓ Laat deuren niet open staan.
- ✓ Trek een extra trui aan in plaats van verwarming hoger te zetten.
- ✓ Douche niet te lang.
- ✓ Wees zuinig met water en laat het n stromen.

SPULLEN EN AANKOPEN

- ✓ Koop minder spullen. En koop spullen bewust. Wanneer je iets koopt, kun je altijd nadenken of je het écht nodig hebt. Veel winkels zijn ingesteld op snelle verkoop van goedkope producten. Door minder te kopen, kun je consuminderen. Bedenk dat bij elke prul die is geproduceerd veel energie is gebruikt.
- ✓ Koop tweedehands spullen en breng jouw gebruikte spullen naar de kringloop. Je zult versteld staan wat er allemaal nog goed bruikbaar is.
- ✓ Herstel kapotte spullen. Is iets kapot? Bekijk dan of je het nog kunt repareren in plaats van het direct weg te doen.
- ✓ Koop duurzame kleding. Ben jij iemand die telkens online goedkope kleding koopt? Doe dat eens iets minder en koop ook eens duurzame merken. Het blijft langer mooi en draagt bij aan minder CO₂-uitstoot.
- ✓ Bestel minder vaak online en ondersteun je plaatselijke winkels en bedrijven. Wat je online bestelt, komt vaak van heel ver. Die producten moeten worden vervoerd en worden niet altijd op een duurzame manier vervaardigd. Denk ook eens aan de winkels in jouw plaats en koop je spullen in een echte winkel.

OMGEVING

- ✓ Neem in ieder geval geen plastic tasjes aan. De meeste winkels hebben inmiddels papieren tassen. Wanneer jij zelf een tas meeneemt tijdens het winkelen, heb je altijd ruimte voor je gekochte spullen en heb je geen extra oud papier.
- ✓ Heb jij een tuin of balkon? Zorg voor bloemen en planten. Biodiversiteit zorgt voor een betere en gezondere natuur.
- ✓ Help vogels in de winter. Zorg voor voedertafels en vetbollen. Vogels zijn een belangrijk onderdeel in de voedselkringloop.
- ✓ Hang nestkastjes op en plaats een insectenhotel. Wanneer je de vogels de insecten ondersteunt, draag je aan een biodiversiteit.

VOOR JE OUDERS OOK NOG WAT TIPS

- ✓ Isoleer je woning. Nieuwe woningen zijn al goed geïsoleerd, maar oudere woningen kunnen soms wel extra isolatie gebruiken. Dit scheelt je stookkosten.
- ✓ Investeer in duurzame energie. Als je ouders of jullie al groene stroom hebben. Groene stroom is verkregen via zonne-energie, windenergie of biomassa.
- ✓ Zorg voor duurzame voorzieningen. Nieuwe woningen hebben vaak al zonnepanelen en een verwarmingssysteem gebaseerd op aardwarmte. En ook oudere woningen kun je aanpassen. SUCCES!

EET JE BLIJ! KLIMAAT & VOEDING

Houd jij van lekker eten? Van hamburgers, friet of zakken chips? Of houd je ook van fruit en groente? Hoe dan ook, voor ieder voedsel dat wordt geproduceerd, is energie nodig. En bij gebruik van energie wordt het klimaat belast door de uitstoot van broeikasgassen (CO₂, methaan en lachgas). Wanneer je gewassen wilt verbouwen, heb je ook beschikbaar land en water nodig. Kortgezegd: wanneer je voedsel produceert, heb je veel bronnen nodig. En met het gebruik van die bronnen, krijg je ook te maken met milieuproblemen.

Wanneer er te veel dieren worden gefokt voor het produceren van vlees, komt er te veel mest. En wanneer er te veel vraag is naar vis, worden de zeeën leeggevisst. Te veel mest en een lege zee noemen we mestoverschot en overbevissing. Daarnaast is er ook nog de vraag of we voldoende voedsel kunnen blijven produceren om alle mensen van de wereld eten te kunnen geven.

Duurzame voeding

Het is een groot probleem waaraan we met elkaar iets moeten doen. Wanneer we kiezen voor eten dat met meer oog voor de natuur is gemaakt, spreken we van duurzamer eten. Duurzame voeding is beter voor alles en iedereen. Het is beter voor de aarde en de bouwgronden. De aarde verdraagt het beter. En ook zorg je met duurzaam geproduceerd eten dat de beschikbare bronnen minder snel op zijn. Maar het is bovendien veel gezonder voor jezelf!

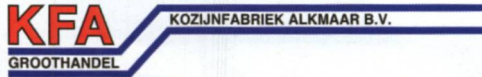
Wat kun je zelf doen?

Ken jij de Schijf van Vijf? Het is niet een echte schijf, maar het is soort ronde afbeelding waarop eten staat dat goed voor je is (plaatje). En weet je wat zo leuk is? Als je eet volgens de Schijf van Vijf, dan betekent dat je ook kiest voor eten dat minder slecht is voor het milieu. Het blijkt dat gezond voedsel ook vaak duurzamer en gezonder is voor de aarde en het klimaat. Wanneer bijvoorbeeld kiest voor minder vlees, zorgt dat voor minder CO₂-uitstoot.

EVEN ALLES OPEEN RIJ!

- ✓ Eet minder vlees: kies ook noten en peulvruchten.
- ✓ Gooi zo weinig mogelijk eten weg: niet meer dan je nodig hebt.
- ✓ Eet niet te veel en niet te veel snoep.
- ✓ Drink vooral kraanwater en thee of koffie.
- ✓ Eet voldoende zuivel en kaas, maar niet te veel.
- ✓ Eet natuurlijke producten die in Nederland of dichtbij de tijd van het jaar en kijk waar vandaan komt. Dichterbij betekent minder transport wat weer minder CO₂-uitstoot betekent.
- ✓ Kies voor topkeurmerken en labels, zoals UTZ, ASC, FAIRTRADE, BETER LEVEN en Rainforest Alliance Certified.

Uit sympathie gesteund door:

Diamantweg 14 | 1812 RC Alkmaar
Tel.: 072 - 582 17 40
www.kfa-alkmaar.nl

Melkpad 37, 1217 KB Hilversum
Tel.: 035 - 6211211

www.medspace.nl

comma vastgoed

Utrechtseweg 223, 3818 EE Amersfoort
Tel.: 033-4450705 • www.commavastgoed.nl

JUMBO Westwal Leerdam

**ONTDEK HET GEMAK
VAN BOODSCHAPPEN
BEZORGEN!**

CO₂ RIJ JIJ VERVUILINGSVRIJ?

KLIMAAT & VERVOER:

Zero Emission.

Wat bedoelen ze daarmee?

Wat doe je als je een probleem wilt oplossen? Dan probeer je samen te werken! Want samen kom je verder. En dat is precies te manier waarop de overheden en regeringen van de wereld het milieu- en CO₂-probleem willen oplossen.

Het IPCC (Intergovernmental Panel on Climate Change) is zo'n groep mensen. Het bestaat uit afgevaardigden uit alle landen van de wereld en ze horen bij de Verenigde Naties. Samen bespreken ze al het wetenschappelijke nieuws dat er over het klimaat en het milieu beschikbaar is. Zero Emission betekent nul uitstoot. Het zijn twee woorden uit het Engels die belangrijk zijn bij alles wat het IPCC vertelt.

Uit een verslag dat het IPCC in 2018 heeft geschreven blijkt dat we de uitstoot van CO₂ tot nul moeten terugbrengen om de temperatuur op aarde weer in evenwicht te krijgen. Ook zeggen ze dat dit terugbrengen naar nul echt moet gebeuren, omdat de klimaatverandering anders niet zal stoppen. De aarde reageert al heel sterk op kleine veranderingen in de hoeveelheid CO₂, methaan en andere broeikasgassen in de atmosfeer, aldus het IPCC. We moeten de uitstoot van deze gassen dus verminderen om het hele systeem weer in balans te krijgen. Hiervoor worden er allerlei regels en maatregelen bedacht. Onze regering probeert deze regels zo goed mogelijk op te volgen.

Tip: Zelf kun je ook je best doen voor minder uitstoot. Op pagina 14 geven we je alvast een aantal mooie tips!

NEEM DE BENENWAGEN

Ken jij deze uitspraak? Misschien heb je hem niet zo vaak meer. Maar eigenlijk is het wel chill, als je bedenkt dat je altijd het beste vervoersmiddel bij je hebt: je benen! Blijken ook nog eens de duurzaamste manier van vervoer te zijn. Het maakt natuurlijk voor de uitstoot van CO₂ veel uit. Welk vervoersmiddel je kiest. Lopen of fietsen is natuurlijk het beste voor het milieu. Wanneer je verder weg gaat, is de combinatie van trein-fiets een heel goede manier.

Onderstaand zie je het verschil per kilometer in CO₂ uitstoot.

Hoe minder CO₂, hoe beter voor het milieu.

1. Lopen of fietsen (0 gram per km)
2. Trein (0 gram per km, stroom is volledig duurzaam)
3. Elektrische auto (70 gram per km)
4. Bus (140 gram per km)
5. Benzine auto (224 gram per km)

NATUURLIKE!

NATUURLIJKE WIST-JE-DATJES OVER KLIMAAT EN ANDERE DINGEN...

ZEE-OO-TWEE! Wel of niet oké?

Wetenschappers denken dat het steeds warmer op de aarde wordt. Daarvoor zijn er allerlei redenen, maar de belangrijkste lijkt de uitstoot van CO2. Maar wat is dat dan? Zee-oo-twee? Eigenlijk is het de afkorting van koolstofdioxide, de scheikundige stof die ontstaat bij verbranding van fossiele brandstoffen. Maar wat zijn fossiele brandstoffen dan?

Dat zijn brandstoffen zoals aardolie en steenkool: heel oude, dus 'fossiele' brandstoffen die uit onze aarde worden gehaald. Maar ook bij de verbranding van hout komt deze stof CO2 vrij. Dat klinkt misschien als een eng gif, maar wist je dat planten CO2 NODIG HEBBEN om bijvoorbeeld te groeien en groen te worden? Wanneer er een balans is tussen de uitstoot van CO2 aan de ene kant en gebruik door planten en bomen aan de andere kant, is er niets aan de hand. Maar de CO2-uitstoot is te groot, volgens de wetenschappers. Er is een overschot. En hierdoor warmt de aarde langzaam op.

WAT VOOR SOEP???

Eet jij wel eens soep? Tomaten-, groent- of kippensoep? Dat is soep waarvan kunt genieten. Heel wat anders is het met de 'plastic soep' waarmee de rotzooi in de oceaan wordt bedoeld.

Plastic soep doelt op alle plastic die in de oceaan drijft. Het gaat om plastic zakken, verpakkingen, maar het gaat vooral om microplastic. Juist dit minuscule plastic vormt het grootste deel van de plastic soep. Minder dan 1 procent van alle plastic in de oceaan drijft aan de oppervlakte. De rest ligt veel dieper of ligt al op de bodem. Het is onmogelijk om hier iets aan te doen. Maar kun je ook zelf voor minder plastic zorgen?

TIPS

- ✓ Neem geen onnodige plastic tasjes aan.
- ✓ Zorg dat je gebruikt plastic in de juiste afvalbak stopt.
- ✓ Zoek op internet naar projecten. Het zijn er veel! Zoek op 'plastic soup' of 'plastic soep'. Alle beetjes helpen!

 vastgoedbeleggingen
verhuur

 vastgoedontwikkeling
projectontwikkeling

 aannemingsbedrijf
vrijstaande woningen & serie woningbouw

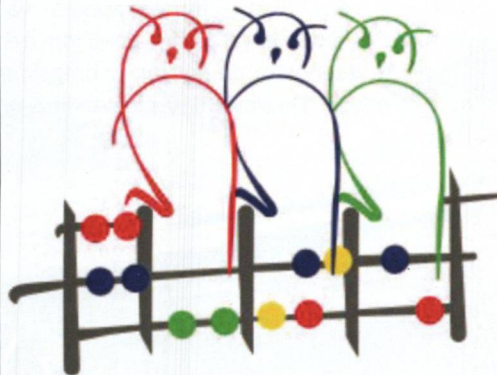
 KUIN

 **Klussenbedrijf
Henk Gijsen**

Balderikstraat 49 | 3553 BB Utrecht | M. 06 - 103 990 96
klussenbedrijf@henkgijsen.nl

www.henkgijsen.nl

AMM
Bewindvoering

Aandacht-Motivatie-Maatwe

T. 0318 - 304 506

[info@ambewindvoering](mailto:info@ambewindvoering.nl)

[www.ambewindvoering](http://www.ambewindvoering.nl)

KLIMAATCRISIS...

HOE IS HET ZOVER GEKOMEN?

Van werken met de handen...

Ooit, heel lang geleden waren er geen grote fabrieken en machines om producten te maken. Maar overal waar mensen leefden, waren kleine bedrijfjes te vinden. Je had een bakker, een slager, een smid en een pottenbakker. Je had boeren die op het land werkten en je had vissers die voor de vis op de markt zorgden. Het was hard werken waarbij je vooral je eigen spierkracht en handen moest gebruiken.

...naar machines en fabrieken.

Het werk was zwaar en kostte veel tijd. En wat tijd kost, kost geld. Langzaam maar zeker deden mensen steeds meer ontdekkingen waarmee ze al dat zware werk door machines konden laten doen. Stoommachines werden uitgevonden. Fabrieken werden gebouwd. Auto's en vliegtuigen werden bedacht. En ook het zware werk om producten te produceren werd steeds vaker door een machine gedaan. Dit is in het kort wat we de Industriële Revolutie noemen. Door steeds vaker en steeds meer machines in de landbouw en bij de productie van gebruiksvoorwerpen te gebruiken, was er steeds meer brandstof nodig. Hout, steenkool en olie bijvoorbeeld.

En door de verbranding van deze materialen kwamen er steeds meer vervuulende stoffen in de lucht en in het klimaat. En ook was steeds meer hout nodig waardoor er bossen verdwenen. Gelukkig wordt er tegenwoordig steeds beter nagedacht over aanplanting van nieuwe bomen en gebruik van hout van snelgroeibomen. Maar dat wat de Industriële Revolutie voor een complete verandering heeft gezorgd, is wel duidelijk.

Het wordt warmer...

Sinds het begin van de Industriële Revolutie is de temperatuur gestegen met ongeveer 0,8 graden Celsius. In Noordwest-Europa is dit zelfs 1,5 graad. Steeds opnieuw worden warmterecords gebroken. Het jaar 2003 was bijvoorbeeld het warmste jaar ooit dat mensen met metingen zijn begonnen in 1854. De opwarming van de aarde heeft mogelijk grote gevolgen. Maar toch blijft het moeilijk om dit precies te voorspellen. Het krijgen van extremer en ander weer te meten, is waarschijnlijk wel een gevolg van de opwarming.

**“De natuur
doet niets zonder doel.”**
(Aristoteles, Griekse filosoof, 384-322 v. Chr.)

**“De mens die in harmonie
leeft met de natuur, is helder als water.”**
(Lao-Tse, Chinese filosoof, rond 600 v.Chr.)

**“De natuur overtreedt nooit
haar eigen wetten.”**
(Leonardo da Vinci, Italiaanse geleerde en kunstenaar, 1452-1519)

